

Korpo var klippan i Ragnar Granits liv

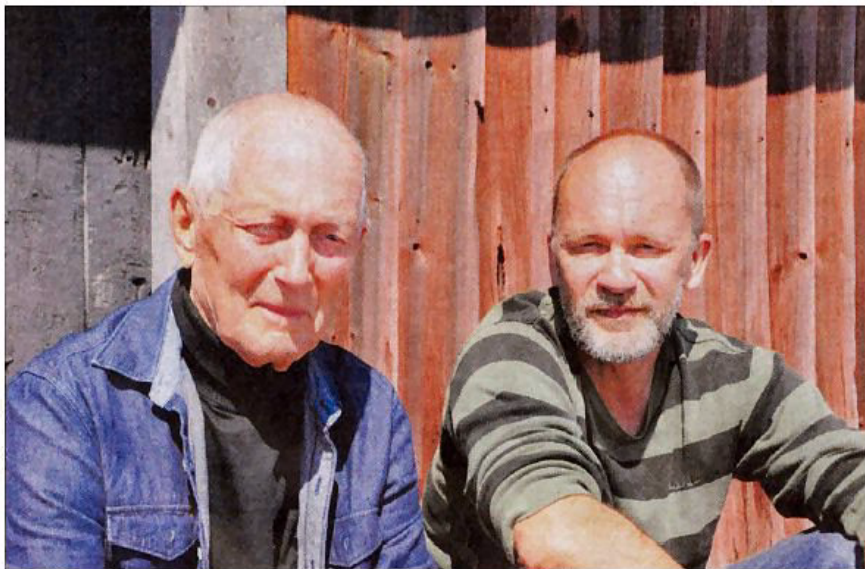

» Läs vidare på nästa sida!

REPORTAGE

KIM LUND

FAR OCH SON. Michael och Joachim Granit.

UR FAMILJEN GRA

VIKMINNE. Ragnar Granit med sin fru Daisy.

UR FAMILJEN GRANITS FOTOALBUM

I TRÄDGÅRDEN. Ragnar Granit skötte sin trädgård med kärlek och omsorg.

» Det är 50 år sedan Korpobördiga Ragnar Granit fick Nobelpriset i fysiologi eller medicin. Jubileet firas med utställning och Nobelmiddag i Korpoström.

Att komma till gården Vikminne i Korpoström är som att stiga in i ett vykort från ett sommarparadis i skärgården. Från den röda kapensvillan öppnar sig vyn över havet där solstrålarna speglar sig i de små krusningarna på vattenytan. Alarnas grenar är fortfarande kala, i övrigt känner man hur sommaren knackar på dörren.

VIKMINNE VAR Nobelpristagaren, forskaren, fysiologen och professorn Ragnar Granits Edens lustgård.

Kaptensvillan tillhörde Ragnars farfar Jeremias och den unge Ragnar kom redan som barn att tillbringa alla sina somrar i Korpo. De sorglösa barndoms- och ungdomsomrarna fördrevs med fiske, seg-

Ragnar Granit

- **Född:** 30.3. 1900 i Riihimäki.
- **Död:** 12.3. 1991 i Stockholm.
- **Familj:** Sonen Michael, frun Daisy, barnbarnen Joachim, Michaela och Jakob.
- **Plock ur karriären:** Professor i fysiologi vid Helsingfors universitet. Forskare vid university of Pennsylvania och vid universitet i Oxford. Chef för neurofysiolo-

ling och simning tillsammans med kusinerna Lars-Ivar, Nils-Erik och Anders Ringbom.

Somrarna i Korpoström kom att göra ett outplånligt intryck på Ragnar och det var då hans kärlek till Korpo tändes.

EFTER FARFADERNS död 1922 tog Ragnar över gården, rustade upp den efter sin far som bodde på gården fram till år 1960 och fortsatte med sina sommarvistelser på Vikminne.

I dag är det hans son Michael som är värd på gården.

– För pappa var Korpo världens centrum. Han reste mycket och bodde i England och USA, men han återvände alltid till Korpo.

DET VAR inte självskrivet att Ragnar,

giska institutionen vid Karolinska institutet i Stockholm, chef för Nobelinstitutet i Stockholm.

• **Nobelpristagare i fysiologi eller medicin** år 1967.

• **Har skrivit ett hundratal** vetenskapliga artiklar, samt essäsamlingen "Ung mans väg till Minerva" och självbiografin "Hur det kom sig."

eller Raggen, som han kallades av sina vänner, skulle bli vetenskapsman.

I sin ungdom var han i stället mera intresserad av litteratur och konst. Han umgicks mycket med bröderna Olof, Rabbe och Torger Enckell som senare skulle bli kända som konstnärer och författare.

Kanske det intellektuella utbytet kring författarskap och skapande inspirerade honom att bli chefredaktör för Studentbladet åren 1923–1926 och skribent för den modernistiska litterära tidskriften Quosego.

Han valde trots allt medicinska fakulteten vid Helsingfors universitet därifrån han år 1927 fick sin doktorsgrad i medicin och kirurgi. Fyra år tidigare hade han avlagt sin kandidatexamen i filosofi. Han fortsatte sin forskarbana i bland annat Oxford och Philadelphia där han specialise-

I LABORATORIET. För sin forskning kring ögats fysiologi belönades Ragnar Granit med Nobelpriset i fysiologi eller medicin år 1967.

rade sig på ögats näthinna och synens fysiologi. 1935 fick han en professur i fysiologi vid Helsingfors universitet.

UNDER VINTERKRIGET tjänstgjorde han som kommunalläkare i Korpo där han var tillsammans med sin då nioåriga son Michael.

– De ryska bomplanen flög över Korpo på väg till Åbo och tillbaka, och det hände att de hade någon överlopps bomb kvar som de fällde över Korpo. Dit sprang vi sedan och tittade på kratern, berättar Michael.

– För pappa betydde tiden i Korpo mycket. Han åkte runt i byarna och han upplevde jobbet som omväxling till den vetenskapliga världen. Här fick han vara närmare verkligheten, och det stärkte hans känsla för Korpo.

VI GÅR ner till stranden över den nyklippta gräsmattan till tonerna av fåglarnas högljudda försommarskonsert.

Michael sköter inte trädgården lika entusiastiskt som pappa Ragnar gjorde, men här finns ändå ett litet grönsaksland och blommor som inte rådjuren och hjortarna har glufsat i sig.

Trädgården var Ragnars skötebarn och han hade ett stort intresse för skärgårdsnaturen och dess flora. Engagemanget för trädgårdsar-

betet delade han med sin fru Daisy som var trädgårdsmästare. Tillsammans vårdade de gården med kärlek och omsorg. Gångarna var i perfekt skick och planteringarna noggrant strukturerade, säger sonsonen Joachim som nu har kommit med för att minnas sin farfar.

– De gnodde på som tusan i trädgården ända tills de var 80 år. Det går inte att tillräckligt mycket understryka hur viktigt Korpo var för Ragnar.

KÄRLEKEN till Korpo kom senare att ha en avgörande betydelse för Ragnars framtida forskarkarriär. 1940 blev han erbjuden en chefstjänst vid ögonlaboratoriet vid Harvard Medical School i USA. Biljetterna var redan köpta och det var meningen att familjen skulle lämna Finland och flytta till andra sidan Atlanten. Men Ragnars tidigare doktorander som nu arbetade vid Karolinska institutet i Stockholm ville annorlunda.

Ragnar fick ett erbjudande han inte kunde tacka nej till. USA-biljetterna avbokades och flyttasset gick till Stockholm.

– Valet föll på Stockholm tack vare närheten till Finland och släkten och vännerna i Korpo. Hade han flyttat till USA hade han inte haft möjlighet att komma hit så ofta, säger Michael.

I Stockholm startade han senare

KIMLUND

SE MERA BILDER FRÅN VIKMINNE OCH UR FAMILJEALBUMET, SAMT EN VIDEO FRÅN PRISCEREMONIN I WEBBVERSIONEN AV ARTIKELN PÅ ÅU.FI

upp den neurofysiologiska avdelningen vid Medicinska Nobelinstitutet som kom att bli ett högt respekterat forskningscentrum inom nervfysiologin i Norden och Europa.

Efter att flyttat till Stockholm var Ragnar tvungen att byta medborgarskap och 1941 kvitterade han ut sitt svenska pass.

FLYTTE TILL Stockholm fick inte Ragnar att ge upp sitt brinnande intresse för segling och skärgård. Efter kriget seglade han alla somrar med stortumblaren s/y Alone över Ålands hav och Skiftet till sommarparadiset Vikminne i Korpoström. På hemvägen förde han med sig svartbröd och sylt från Korpo.

Michael och Joachim minns Ragnar som en lugn och säker skeppare.

– Han var en human och glad skeppare och ingen skrikhals. Han var ingen tävlingsmänniska utan seglade främst för naturupplevelsen och för att kunna göra strandhugg och gå i land för att se på växterna.

– Visst kunde det vara tufft om höstarna på Ålands hav, men han var en duktig seglare med gott omdöme.

SOMRARN i Vikminne präglades av ett livligt umgänge och ett rikt socialt liv. Förutom den Grantiska släkten trivdes Ragnars internationella kollegor och vänner i den åboländska skärgården.

Som ett minne från sammankomsterna står nu en stensulptur i trädgården. Statyn är en present av en japansk professor i Tokyo.

NERE vid stranden finns en liten röd stuga som i dag är sommarhem för Joachims bror Jakob. När Ragnar var här fungerade stugan som hans arbetsrum och Michael minns hur han hörde Ragnars skrivmaskin knattra då han satt och skrev på något av sina många alster.

Men hjärnan måste ibland få avkoppling och Ragnar kunde också vara lat. Inte lat så att han låg på soffan, utan så att han kopplade av från sitt forskarjobb med att jobba i trädgården, fiska, segla och umgås med vänner.

SOM PAPPA var Ragnar alltid generös och han pressade aldrig sin son till att bli forskare liksom han själv. Michael blev i stället arkitekt.

– Någon gång kunde han lämna framme en bok om fysik och naturvetenskaper, men han märkte ganska snart att jag inte öppnade den så mycket. Han lade sig inte i, och det var en ganska bra uppfostringsmetod.

– Han var lekfull och kunde glädja sig över att duka upp till en fin middag eller köpa en fin matta. Jag upplevde honom aldrig som stressad eller irriterad. Han kunde fokusera på

det som hände för stunden.

JOACHIM MINNS Ragnar som en aktiv farfar som till vissa delar aktivt deltog i uppfostringen av de tre barnbarnen. Kontakten mellan barnbarnen och farfadern blev starkare när Ragnar i 80-årsåldern släppte kraven på att ständigt leverera något för forskningen.

– Han var medveten om sig själv och en spännande och enormt mångsidig person. Han var engagerad om man uttrycker det diplomatiskt. Han blev glad då jag kom in i Kungliga konsthögskolan, att jag ville börja jobba med konst och kultur var inget konstigt för honom.

RAGNARS FORSKNING kring neurofysiologi och näthinneprocesser och färgseende resulterade i Nobelpriset i fysiologi eller medicin år 1967. Han fick priset tillsammans med **Haldan Keffer Hartlin** och **George Wald** "för deras upptäckter avseende de primära fysiologiska och kemiska visuella processerna i ögat".

För Ragnar var det en bekräftelse och ett bevis på att alla ändlösa timmar i olika laboratorier hade varit värda mödan. Hans styrka var att han inte låste sig vid några färdiga lösningar, utan vågade vara kreativ och pröva sig fram. Ingenting var främmande för pappa, säger Michael.

– Det går inte att underskatta hans

lycka och stolthet för priset. Han jobbade då som gästprofessor i Oxford och blev nog jätteglad när han fick beskedet om priset.

Inför prisutdelningen och Nobelmiddagen skulle familjen ekiperas och Joachim fick sin första skräddarsydd kostym som sjuåring.

– Visst var det stort. I skolan höll lärarna på och tjafsade om det, och som tonåring hade man kanske tyckt att det var pinsamt. Men vi tyckte det var spännande med all uppmärksamhet.

DET ÄR FÖRST nu som vidden av Ragnars livsverk har öppnat sig för sonen Michael. Under de mest intensiva åren då pappas forskning gick på högtryck var Michael själv mitt i livet och hade inte orken och tiden att engagera sig i pappas arbeten. – Jag har ju sett spåren av allt han gjorde, men jag har aldrig varit riktigt insatt i det. Nu har jag kunnat ta mig den tiden och insett hur mycket han gjorde.

Ragnar Granit avled den 12 mars 1991. Han är begravd på begravningsplatsen i Korpo därifrån hans släkt härstammar sedan 1500-talet.

● Intervjun gjordes på Vikminne i slutet av maj.

Kim Lund

040-587 3759/kim.lund@amedia.fi

Så här firas 50-årsjubileet

Den 1 juli ordnas ett brett upplagt symposium i skärgårdscentret i Korpoström. Seminariet inleds klockan 13 och under dagen berättar bland andra professor **Tom Reuter** om Ragnars formativa år och professor **Kristian Donner** förklarar den forskning som gav Granit Nobelpriset.

ISAMBAND MED seminariet öppnar också utställningen "Nobelpristagaren Ragnar Granits liv och forskargärning". Konstnärlig ledare för utställningen är barnbarnet **Joachim Granit**.

Utställningen innehåller en kortfattad och lättläst beskrivning över vad Ragnar har gjort. Det blir också ett bildspel med bilder från bland annat Korpo. I animationen medverkar skådespelaren **Tobias Zilliacus** som läser utdrag ur Ragnars självbiografi "Hur det kom sig".

Utställningen pågår till den 30 april 2018.